

KONTAKT:

Petra Buljević Zdjelarević, Ured za odnose s javnošću IRB-a

Tel.: +385 (1) 457-1269, (99) 267-95-14

E-mail: info@irb.hr

ZAGREB, 7. ožujak 2014.

Reakcija Instituta Ruđer Bošković na medijske napise u Jutarnjem listu

Teze iznesene u Jutarnjem listu temelje se na nepotpunim i pogrešno interpretiranim podacima, te su primjer manipulacije javnim mnijenjem kako bi se opravdalo dodatno rezanje ionako neadekvatnih sredstva za znanost koja su i sada među najnižima u Europi

U utorak, 4. ožujka 2014. u Jutarnjem listu objavljen je tekst pod naslovom 'Dobro došli na najbolje institute u Hrvatskoj'. U tekstu je naveden čitav niz nepotpunih i pogrešno prezentiranih informacija kojima se obrazlažu ocjene instituta objavljene u tablici.

Budući da je Institut Ruđer Bošković javni institut, njegova je dužnost da javnost informira o činjenicama pa vas stoga molimo da ovaj tekst u cijelosti objavite.

Iz spornog teksta autora Tanje Rudež i Gorana Penića može se zaključiti kako je postupak reakreditacije za 25 javnih znanstvenih instituta završen. To je u potpunosti neistino jer je postupak koji je u nadležnosti Agencije za znanost i visoko obrazovanje još uvijek u tijeku.

Manipulacija nepotpunim informacijama

S obzirom da je postupak u tijeku sve prijevremeno iznesene informacije imaju isključivu svrhu manipulacije činjenicama i obmanjivanjem javnosti, a što u članku potvrđuje i Jutarnji list koji navodi kako "ocjene međunarodnih stručnjaka nisu konačne, a Jutarnji od 25 analiziranih instituta ima podatke za njih 16".

Navedeno sugerira da Jutarnji list nije imao uvid u opsežnu dokumentaciju za evaluaciju, koju su znanstvenici u hrvatskim institucijama prikupljali više tjedana. **Svaki proces evaluacije je trošak i za hrvatske građane pa je izuzetno važno da se svi podaci prikupe, obrade kao i to da se o njima izvještava objektivno, na temelju činjenica.**

Neusklađenost kriterija evaluacije

Za hrvatske građane kao i za znanstveno-akademska zajednicu važno je da su svi ovakvi procesi koji crpe sredstva iz državnog proračuna izvršeni s jasno definiranim kriterijima za sve one institucije koje podliježu evaluaciji, što bi uključivalo i da isto povjerenstvo u sastavu istih članova ocjenjuje sve one institute koji se bave sličim područjem istraživanja, što se u ovom slučaju nije dogodilo.

Neujednačenost kriterija evaluacije dovela je do toga da su neki instituti dobili nezasluženo nižu ocjenu (kao IRB), a drugi višu.

Primjer neusklađenosti je odvojeno ocjenjivanje zavoda i centara Instituta Ruđer Bošković sa zagrebačkom adresom i jednog centra Instituta Ruđer Bošković s rovinjskom adresom.

Naime, evaluaciju su provela dva povjerenstva: jedno od 5 članova za IRB Zagreb i drugo od 3 člana za IRB Centar u Rovinju, uz napomenu da niti jedan član povjerenstva nije bio u oba povjerenstva. Iako se radi o istoj ustanovi te istom Strateškom planu upravljanja Institutom, ocjene za ta dva segmenta bile su značajno različite.

To se ne bi moglo dogoditi da je primijenjen jedinstveni korektan postupak reakreditacije različitih instituta koji bi dao usporedive rezultate, kao i da je isto jedinstveno povjerenstvo prema jedinstvenim, jasno definiranim i ujednačenim kriterijima ocjenjivalo institute koji se bave sličim područjem istraživanja u Republici Hrvatskoj.

Za objektivnost i valjanost evaluacije potrebno je sastav povjerenstva adekvatno prilagoditi veličini i profilu evaluirane institucije, što ovdje, nažalost, nije bio slučaj.

Ovdje je sporno to da su IRB zavodi i centri na zagrebačkoj adresi s 304 znanstvena djelatnika iz različitih područja znanosti (biologija, kemija, fizika, biomedicina, ekologija, elektronika) evaluirani tijekom 2 dana od strane 5 članova povjerenstva. Za razliku od toga IRB Centar za istraživanje mora na rovinjskoj adresi s 33 znanstvena djelatnika koji se bave istim područjem evaluiran je u jednom danu od strane 3 članova povjerenstva stručnih za evaluiranu instituciju.

S obzirom na kompleksnost i veličinu IRB-a, bilo bi primjerenije da ga je ocjenjivalo jedno povjerenstvo za svako za pojedino znanstveno područje kojim se IRB bavi. Njihovom zajedničkom raspravom integrirala bi se opažanja na razini cijelog IRB-a. Ista povjerenstva bi ocijenila druge institute koji su fokusiraniji po cilju istraživanja, ali i bitno manji, često veličine tek kao pojedini zavodi na IRB-u.

Uvid u potpunu dokumentaciju evaluacije, poznavanje činjenica o postupku provođenja evaluacije, njezinih rezultata i detaljnih obrazloženja, provođenje istraživanja i propitivanje teza ne bi mogli Jutarnji list dovesti do ovakvih pogrešnih informacija. Ovdje ističemo tek nekoliko, po našem mišljenju ključnih, pogrešaka iz teksta:

- 1. Hrvatski instituti bave se lošom znanosti, loše su rukovođeni te za njih nije čuo nitko tamo gdje bi trebao čuti, a to je međunarodna znanstvena javnost.*

Navdano nije točno. Prema podacima koje donosi 'The Global Innovation Index 2013' kojeg su sastavile neke od vodećih svjetskih institucija kao što su: Cornell University, INSEAD, and the World Intellectual Property Organization (WIPO) koji donosi podatke i ocjenu uspješnosti pojedine zemlje **s obzirom na omjer ulaganja u znanost i rezultata ukupne znanstvene produktivnosti, hrvatska znanost nalazi se u gornjih 50% svjetske rang liste.**

Pored toga, znanstvenici Instituta Ruđer Bošković u razdoblju od 2008. – 2012. (razdoblje koje je uzeto za evaluaciju) sudjelovali su u ukupno 246 međunarodnih projekata, što jasno ukazuje na međunarodnu prepoznatljivost naših znanstvenika. Također, samo je Institut Ruđer Bošković od početka implementacije FP7 programa 2007. godine sudjelovao u 30 projekata ukupne ugovorene vrijednosti oko 11 milijuna eura, što Ruđer svrstava na prvo mjesto u RH po povlačenju sredstva iz Europske unije.

Također, IRB koordinira fuzijska istraživanja i aktivnosti gospodarstva kojima se preko Hrvatske udruge poslodavaca i Hrvatske fuzijske istraživačke jedinice pripremaju tvrtke za sudjelovanje na natječajima izgradnje fuzijskog reaktora kojima je Hrvatskoj na raspolaganju 6,5 milijardi eura vrijednosti natječaja, a hrvatskoj javnosti je dobro poznata činjenica da su naši fizičari aktivno uključeni u vodeće grupe na CERN-u.

Na kraju, treba ukazati da postoje i nezavisni, međunarodni izvori koji svjedoče o kvaliteti neke znanstvene ustanove, prema kriterijima koji su međunarodno priznati:

Međunarodno priznata institucija za rangiranje istraživačkih organizacija SCImago (<http://www.scimagoir.com/>) objavljuje godišnji izvještaj s rangom preko 4000 poznatijih svjetskih istraživačkih organizacija **prema kriterijima međunarodne prepoznatljivosti i kvalitete znanstvene produkcije**. Prema tim izvještajima **Institut Ruđer Bošković je u gornjoj polovici na svjetskom i unutar 20% najboljih institucija na regionalnom nivou, daleko ispred drugih znanstvenih institucija iz Hrvatske.**

Prema podacima dostupnima na <http://research.webometrics.info/en/world> koji donosi rang listu znanstveno istraživačkih institucija u svijetu i to prema njenom ukupnom značaju u online (WEB) prostoru, Institut Ruđer Bošković plasirao se **na 53. mjesto u svijetu.**

- 2. Hrvatski znanstvenici objavljuju radove na hrvatskom jeziku, bez prevelike želje za nadmetanjem s drugim znanstvenicima koji su relevantni.*

Netočno. U navedenom periodu znanstvenici Instituta Ruđer Bošković objavili su ukupno 3348 priloga u znanstvenim časopisima, zbornicima s konferencija i monografijama, od čega je njih samo 130 objavljeno na hrvatskom jeziku. Ako se gledaju samo znanstveni radovi objavljeni u časopisima, IRB je u promatranom razdoblju objavio ukupno 2853 rada, od čega 2546 rada u međunarodnim časopisima (na stranom jeziku, uglavnom na engleskom jeziku). **Stoga je apsurdna teza da je povod lošoj ocjeni objavljivanje radova u časopisima koji nisu prepoznatljivi međunarodnoj znanstvenoj zajednici jer je čak 89% znanstvenih radova objavljeno na stranom jeziku.**

- 3. Znanstveni instituti nisu u stanju objavljivati rezultate svoga rada u časopisima koji se smatraju znanstvenim vrhom*

U formularima za akreditaciju instituta dobivenih iz AZVO-a, nigdje nije bilo rubrike u kojoj bi se naznačilo koliko je od navedenih radova objavljeno u časopisima koji spadaju u prvih 10%, odnosno prvih 25% časopisa prema visini svojeg faktora odjeka (IF) unutar predmetnog područja koji časopis pokriva, iako je to lako pronaći u bazama podataka.

Tako se dogodila **apsurdna situacija da se jednako vrednuje rad objavljen u vrhunskom časopisu unutar određenog predmetnog područja i rad koji po visini svojeg faktora odjeka spada na začelje liste časopisa istog predmetnog područja**, a koji možda čak nije cjeloviti znanstveni rad, već prošireni sažetak kojeg baza podataka Web of Science Core Collection indeksira kao rad.

U znanstvenom pogledu to je ogromna razlika. IRB je prilikom prikupljanja podataka za potrebe AZVO evaluacije strogo pazio da pod radove ubroji samo cjelovite znanstvene radove na kojima je barem jedan od autora djelatnik IRB-a koji je obavezno morao biti potpisan s IRB-ovom adresom (primjerice, radovi ruđerovaca nastali na usavršavanjima ruđerovaca u inozemstvu nisu brojani pod IRB-ove radove) te da takvi radovi odgovaraju i ostalim kriterijima koje je AZVO postavio.

Od 2853 radova koje su znanstvenici IRB-a objavili u znanstvenim časopisima, 1179 ih je objavljeno u časopisima koji po visini faktora odjeka časopisa (IF) spadaju u Q1, tj. 25% časopisa s najvišim IF-om unutar predmetnog područja koja ti časopisi pokrivaju, a 345 radova je objavljeno u časopisima koji po visini IF-a spadaju u 10% časopisa s najvišim IF-om unutar predmetnog područja koja ti časopisi pokrivaju, što ponovno potvrđuje kvalitetu rada na IRB.

Unatoč sve manjem financiranju, IRB je uspio zadržati svoju međunarodnu znanstvenu reputaciju, pa iako kao i svaki institut, ima svojih slabosti, svakako nije zaslužio ocjenu koja je objavljena u tablici u članku Jutarnjeg lista, a koja pri tome nije niti konačni rezultata evaluacije koja je još u tijeku.

Zašto je unatoč svemu navedenom Institut Ruđer Bošković dobio osrednju ocjenu?

- 1) Odgovor je krajnje jednostavan. Iako je na početku bilo rečeno da će ista povjerenstva ocjenjivati institute koji se bave sličim područjem istraživanja, to se nije dogodilo. **Neujednačenost kriterija evaluacije** dovela je do toga da su neki instituti dobili nezasluženo nižu ocjenu (kao IRB), a drugi višu. Primjer neusklađenosti je gore naveden slučaj ocjenjivanja IRB Zagreb i IRB Rovinj.
- 2) **Trajanje evaluacije i sastav povjerenstva nije bio adekvatno prilagođen** veličini i profilu evaluirane institucije.
- 3) **Članovi povjerenstava prije evaluacije nisu bili u dovoljnoj mjeri informirani o zakonima i organizaciji znanstvene zajednice te o problemima u financiranju znanosti u Republici Hrvatskoj.** To potvrđuje činjenica da mnoge kritike na rad IRB-a navedene u evaluaciji proizlaze upravo iz specifičnosti znanstvenog sustava u Republici Hrvatskoj (npr. zapošljavanje stranih doktoranata, vrijeme doktoriranja, mogućnosti financiranja i sl.).

Također, evaluacija nije uzela u obzir pravno-organizacijska ograničenja državne znanstvene politike koja otežavaju fleksibilnost, uz gotovo zablokiran utjecaj pojedinih znanstvenih institucija na njihovu promjenu na bolje. **Primjer koji najbolje ilustrira ovu činjenicu jest nepostojanje Nacionalnog vijeća za znanost više od dvije godine, a to tijelo mora verificirati većinu potencijalnih zahvata u reorganizaciji znanosti.**

Temeljem svega navedenog i dobre suradnje koju Institut Ruđer Bošković ima s medijima, ljubazno molimo da se sukladno profesionalnim načelima novinarske struke javnosti dostave valjane informacije i činjenice ovdje iznesene.

Zadnjih nekoliko godina većina hrvatske znanstvene i akademske zajednice intenzivno radi na tome da se u javnosti osvijesti ključna uloga znanosti, istraživanja i razvoja novih tehnologija i inovacija za gospodarski prosperitet države.

Manipulacija površnim informacijama putem medija ne pridonosi stvaranju pozitivne slike znanosti u Hrvatskoj, ali zato doprinose rušenju ugleda svih znanstvenika. Stoga jedni zaključak koji se nameće jest da se ovakvi postupci koriste kako bi se opravdala daljnja rezanja sredstava za znanstvene projekte.

Zahvaljujemo svim medijima koji su kroz dugogodišnju suradnju pružali potporu radu Instituta te su na taj način doprinjeli stvaranju njegove prepoznatljivosti ne samo u hrvatskoj javnosti već i u međunarodnoj javnosti. Nadamo se da će se dobra praksa nastaviti i u budućnosti te vas pozivamo da i dalje pratite teme vezane uz rad Instituta Ruđer Bošković, stožerne znanstvene ustanove u Republici Hrvatskoj.